

به صفر رساندن صادرات نفت ایران

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

۱ نوامبر ۲۰۱۸

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/getting-zero-iranian-oil-exports

العربية (/ar/policy-analysis/tqlys-sadrat-alnft-alayranyt-aly-hd-alsfr/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

تحلیل کوتاه

بازار جهانی نفت حساس‌ترین نشانگر چگونگی تأثیر تحریم‌های بیشتر بر ایران خواهد بود

سیاست اعمال فشار ترامپ رئیس‌جمهوری آمریکا بر مبنای فرضیه مهمی شکل گرفته است: اینکه ظرفیت تولید نفت مازاد کافی در جای دیگر دنیا وجود دارد تا بتواند نفت از دست‌رفته ایران را بدون افزایش نامطلوب قیمت نفت جبران کند. به طور مشخص انتظار می‌رود عربستان سعودی تولید نفت خود را افزایش دهد تا بیشتر این کمبود جبران شود. گرچه این گمانه‌زنی منطقی به نظر می‌رسد فراوانی متغیرها پیش‌بینی نتیجه دقیق را دشوار می‌سازد.

به نظر می‌رسد جان بولتون مشاور امنیت ملی آمریکا در گردهمایی ۳۱ اکتبر ۲۰۱۸ در انجمن الکساندر همیلتون به این دشواری‌ها اشاره و اذعان کرده که هدف دولت تأثیر گذاشتن بر تهران بوده و نه کشورهای دیگر. «ما می‌خواهیم بیشترین فشارها را اعمال کنیم اما نمی‌خواهیم به دوستان و هم‌پیمانان ما صدمه‌ای برسد.» به علاوه او لحنی مسالمت‌آمیز داشته و پذیرفته است که برخی کشورها «ممکن است نتوانند سریعاً واردات نفت خود را به صفر برسانند».

فشار به خریداران نفت ایران

ترفند متقاعد کردن خریداران اصلی نفت تهران برای خرید از جایی دیگر چندان موفقیت‌آمیز نبوده است. زیرا بنا به گزارش‌ها درحالی‌که ژاپن و کره جنوبی خرید نفت از ایران را متوقف کرده‌اند هند چین و ترکیه بر این باورند که منابع جهانی برای جایگزین کردن خرید آن‌ها کافی نیست. بیشتر پالایش‌کنندگان نیز به طور طبیعی ترجیح می‌دهند تا روابط درازمدت‌شان را برای تأمین نفت حفظ کنند و بسیاری از آن‌ها هم فقط از انواع خاصی از نفت خام استفاده می‌کنند.

واشنگتن ممکن است معافیت خرید نفت محدود را با دو شرط ارائه دهد: نخست اینکه درآمدهای حاصله به حساب ثالثی واریز شود و ثانیاً ایران نتواند این پول را جز برای موارد از پیش تعیین‌شده انسان‌دوستانه استفاده کند. حداقل تا زمانی که نفت اضافی مورد نیاز از سوی عربستان سعودی و روسیه در اواسط ۲۰۱۹ تأمین شود هدف اصلی این تحریم به صفر رساندن دسترسی به درآمدهای صادرات نفت است و نه پایان بخشیدن به صادرات نفت ایران. این امر از طریق اقدامات محدود مختلفی انجام می‌گیرد برای مثال چنانچه هند در قبالی

خرید نفت رویه پرداخت کند درآمد حاصله برای تهران در مقایسه با دلار که ارز مرسوم این‌گونه مبادلات است بسیار کم‌فایده‌تر خواهد بود.

گرچه انتظار نمی‌رود یکن با ایالات متحده همکاری کند اما پیام‌های ضدونقیضی می‌فرستد. در ۲۴ اکتبر ۲۰۱۸ خبرگزاری رویترز گزارش داد که دو پالایشگاه بزرگ دولتی چین به دلیل پرهیز از نقض تحریم‌های ایالات متحده متعهد به خرید نفت از ایران در ماه نوامبر نشده‌اند. هرچند یک روز بعد گزارش شد که ایران در نظر دارد تا بیش از ۲۰ میلیون بشکه نفت را در ماه‌های اکتبر و نوامبر به بندر دالبان چین ارسال کند که رشد به‌سزایی نسبت به حجم معمول ماهانه دارد. منطق بازار حاکی است که چین به خرید ۱ میلیون بشکه نفت خود از ایران ادامه خواهد داد اما برای تخفیف گرفتن از تهران به طور جدی چانه‌زنی خواهد کرد.

پرهیز از افزایش قیمت

اوایل ماه اکتبر و برای اولین بار در چهار سال گذشته شاخص نفت خام برنت به مبلغ بالای ۸۶ دلار در بشکه رسید اما در مدت سه هفته به خاطر ترس از کاهش تقاضا به مبلغ ۷۶ دلار سقوط کرد و این هفته نیز قیمت آن به ۷۴ دلار در بشکه رسید.

همچنین بر اساس گزارش بلومبرگ اوپک اشاره کرده است که تولید نفت را در سال ۲۰۱۹ احتمالاً کاهش خواهد داد. به علاوه این کارتل نفتی با همکاری روسیه می‌کوشد که با فراهم کردن «گزینه‌ها»ی متعدد که میزان تولید نفت در سال آینده را مشخص می‌کند «مانع از بازگشت بازار به شرایط نامتعادل شود». این رمزی است برای قیمت کمتر خبری خوب برای مصرف‌کنندگان نفت و خبر بدی برای کشورهای تولیدکننده که سعی دارند بودجه ملی خود را با آن تامین مالی کنند. به همین خاطر بسیاری از این دولت‌ها به سبب درخواست رئیس‌جمهور ترامپ از اوپک برای افزایش تولید (به منظور کاهش قیمت‌ها) ناراضی‌اند.

تأثیر خاشقجی

جدال درگرفته بر سر قتل جمال خاشقجی روزنامه‌نگار ناراضی سعودی به طور محسوس محاسبات عربستان را تحت تأثیر قرار خواهد داد. بنا به گفته پولیتیکو با وجود حمایت از تحریم‌های بیشتر ایران ریاض در افزایش تولید خود بسیار محتاط عمل کرده است. حال اما رهبران سعودی ممکن است رویه خود را تغییر دهند تا مانع از این شوند که کاخ سفید مستقیماً آنها را در قتل خاشقجی مقصر بداند.

چنانچه کنگره فروش تسلیحات به عربستان را محدود کند تعهد عربستان برای تولید نفت بیشتر نیز ممکن است دوباره تغییر یابد. تولید کنونی آن حدود ۱۰۰۵ میلیون بشکه در روز است اما کارشناسان بر این باورند که به راحتی ممکن است به ۱۱ میلیون بشکه در روز هم برسد (هرچند در تمایل ریاض برای رسیدن به ۱۲ میلیون بشکه در روز تردید دارند).

تردید درباره دیگر تولیدکنندگان

با وجود اینکه تولید ونزوئلا لیبی و نیجریه قابل پیش‌بینی نیست بازار کنونی نفت به طرز شگفت‌آوری بسیار باثبات است اما با اضافه کردن ایران به این لیست آن هم در جایگاه یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان اوپک وضعیت ناپایدارتر خواهد بود. بین ماه‌های مارس و سپتامبر تهران روزانه ۱۰۲ میلیون بشکه از فروش نفت خود را از دست داده است. در این میان روسیه نقش مهمی خواهد داشت اما اگر عرضه نفت ایران روند کاهشی خود را ادامه دهد غیر محتمل است که لطفی در حق ایالات متحده انجام دهد.

با توجه به حجم تولید روزافزون نفت شیل آمریکا به نظر نمی‌رسد که این سیاست در مدت‌زمان کوتاه تأثیری قاطع داشته باشد: چاه‌های پرمیان بسین (Permian Basin) در ماه اکتبر روزانه ۳۰۵ میلیون بشکه نفت تولید کرده‌اند اما پایداری این میزان تولید از نظر فنی چالش‌برانگیز و اطمینان به افزایش تولید هنوز پایین است. این تصویر ممکن است در سال ۲۰۱۹ تغییر کند زمانی که با رفع محدودیت برخی لوله‌های نفتی تولید به یک میلیون بشکه نفت دیگر در روز برسد. هرچند ایالات متحده در نهایت صرفاً واردکننده نفت باقی خواهد ماند.

نتیجه‌گیری

اگرچه زمینه دست‌کم برای توفیق اولیه آمریکا در محدودکردن صادرات نفتی ایران فراهم شده این توفیق باید هفته‌ها و شاید ماه‌ها حفظ شود تا تهران در نتیجه اعمال فشار امتیاز دهد. پیش‌بینی روندهای بازار نفت فراتر از مدت‌زمانی کوتاه ابلهانه است به‌ویژه با در نظر گرفتن سهولت حمل‌ونقل آن در مقایسه با سایر منابع انرژی. بنابراین درحالی که تحریم‌های مالی باید کمک کند تا توان ایران برای خرید طیفی از کالاهای وارداتی محدود شود کاهش درآمدهای نفتی رسیدن به چنان هدفی را تضمین نمی‌کند.

در بدترین حالت افزایش قیمت نفت می‌تواند سبب جبران کاهش تولید شود و تاثیرگذاری بر درآمدهای تهران را محدود یا اصلاً حذف کند. درعین حال شرایط سخت اقتصادی صرفاً متوجه ملت ایران خواهد شد. دولت‌های اروپایی هم که مخالف رویکرد ترامپ هستند در حال زمینه‌سازی برای آغاز سازوکار مالی خاصی (موسوم به اس‌پی‌وی) در جهت حفظ معاملات دوجانبه اند که نتایج نامشخصی نیز برای تحریم‌های ایالات متحده خواهد داشت.

در نهایت تمایل تهران به تغییر رفتار خود و مذاکره در مورد مسائل هسته‌ای موشکی و مسائل منطقه‌ای به اعمال طیفی از فشارهای پایدار بستگی دارد. نفت نقطه اعمال فشار واضحی است اما ممکن است عواقب ناخواسته‌ای در جای دیگر پدید آورد.

**سایمون هندرسون هموند پژوهشی بیکر و مدیر برنامه برنشتاین در مورد خلیج و سیاست‌گذاری انرژی در انستیتو واشنگتن است.*

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

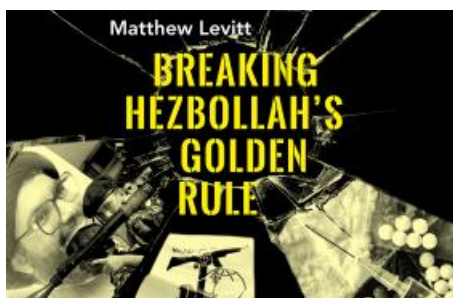
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریه ۲۰۲۲

Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

[انرژی و اقتصاد \(/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/\)](#)

[منع اشاعه \(/policy-analysis/mn-ashah/\)](#)

[خلیج و سیاست حوزه انرژی \(/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzh-y/\)](#)

REGIONS & COUNTRIES

[کشورهای حاشیه خلیج فارس \(/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/\)](#)

[ایران \(/policy-analysis/ayran/\)](#)